

บทบาทพยาบาลกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในหญิงตั้งครรภ์

Nurse's Role and Sexually Transmitted Diseases in Pregnant Women

ชูศรี มโนการ*

Chusri Manokarn*

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นพรัตน์วชิระ กรุงเทพฯ ประเทศไทย 10230

Boromarajonani College of Nursing, Nopparat Vajira, Bangkok, Thailand 10230

บทคัดย่อ

โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เป็นโรคที่สามารถเป็นได้ทุกเพศทุกวัย รวมทั้งในหญิงตั้งครรภ์ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอบทบาทของพยาบาลในการดูแลรักษาพยาบาลสำหรับหญิงตั้งครรภ์ที่มีการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งเป็นแนวทางที่ช่วยในการป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค เป็นการลดภาวะแทรกซ้อนที่จะนำไปสู่ทารกในครรภ์ได้ บทบาทพยาบาลสำหรับหญิงตั้งครรภ์ที่ติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อการดูแลรักษาพยาบาลสำหรับหญิงตั้งครรภ์ที่มีการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างมีคุณภาพอีกทั้งยังส่งผลให้การป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้หญิงตั้งครรภ์สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและอยู่ในสังคมได้โดยไม่เป็นภาระผู้อื่น

คำสำคัญ: บทบาทพยาบาล โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หญิงตั้งครรภ์

Abstract

Sexually transmitted diseases can be at all genders and all ages, including in pregnant women. This article aims to present the role of nurses in nursing care for pregnant women with sexually transmitted infections. It is a guideline to help for preventing diseases, reduce complications in the fetus. The role of nurse for pregnant women in sexually transmitted infections is essential in order to provide quality nursing care for pregnant women with STIs according to the current situation. It also affects to more effective prevention and control of sexually transmitted diseases, and enabling the pregnant women to Live an appropriate and social Life with out burdening others.

Keywords: Nurse's Role, Sexually Transmitted Diseases, Pregnant Women

บทนำ

โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หรือโรคส่งผ่านทางเพศสัมพันธ์ (Sexually transmitted disease; STD ตามบัญญัติในราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542) เป็นความเจ็บป่วยซึ่งมีแนวโน้มติดต่อหรือส่งผ่านระหว่างมนุษย์หรือสัตว์โดยการสัมผัสทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นการร่วมเพศทางช่องคลอด ทางปาก หรือทางทวารหนัก ในปัจจุบันมีการใช้คำว่า การติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ (Sexually transmitted infection; STI) ซึ่งมีความหมายกว้างกว่าเดิมมากขึ้น เพราะอาจมีการติดเชื้อและมีความสามารถในการแพร่เชื้อไปยังผู้อื่นได้โดยไม่มีอาการแสดงของโรค การติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์อาจติดต่อได้จากการใช้เข็มฉีดยาเสพติด เข้าหลอดเลือดดำจากผู้ป่วย รวมถึงผ่านการคลอด หรือการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่¹ เป็นกลุ่มโรคที่เกิดจากการติดต่อผ่านทางเพศสัมพันธ์ทั้งทางช่องคลอด ทางปาก หรือทางทวารหนัก กับผู้ที่เป็โรคหรือผู้ติดเชื้อที่สำคัญมี 5 โรค ได้แก่ โรคซิฟิลิส โรคหนองใน โรคหนองในเทียม โรคแผลริมอ่อน และกามโรคของต่อมและท่อน้ำเหลือง² บางกรณีโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อาจติดต่อได้แม้จะไม่มีการสัมผัสทางเพศ เช่น จากมารดาสู่ทารกซึ่งเกิดขึ้นได้ทั้งในขณะที่ตั้งครรภ์และจากการคลอด หรืออาจติดเชื้อจากการได้รับเลือด หรือจากเข็มฉีดยาที่ใช้ร่วมกัน³ สิ่งอันตรายของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ คือเมื่อเป็นแล้วมักจะไมเกิดอาการ บางคนจึงติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์โดยไม่รู้ตัว และเป็นปัญหาในการจัดการทางระบบสาธารณสุขที่สำคัญโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์นั้นสามารถติดต่อไปยังทารกในครรภ์ได้ การมีความรู้เกี่ยวกับโรค การติดต่อ อาการของโรค การรักษา จะเป็นขั้นแรกของการป้องกันโรคเหล่านี้ได้จากรายงานสถานการณ์โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่ให้บริการคัดกรองและรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 พบว่า อัตราการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นจาก 18.8 ต่อประชากรแสนคนเป็น 33.8 ต่อประชากรแสนคน คิดเป็น 1.8 เท่า⁴ โดยโรคซิฟิลิสแต่กำเนิดที่เกิดจากการติดเชื้อซิฟิลิสในหญิงตั้งครรภ์ ซึ่งเป็นได้ทั้งการติดเชื้อก่อนหรือระหว่างตั้งครรภ์โดยอาจมีภาวะแทรกซ้อนสูงถึงร้อยละ 50-80 ต่อการตั้งครรภ์และต่อทารก เช่น การแท้ง ตายคลอดหรือเป็นโรคซิฟิลิสแต่กำเนิด⁵ ซึ่งการติดเชื้อดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อภาวะสุขภาพอนามัยทั้งหญิงตั้งครรภ์และทารกในครรภ์ได้ทุกระยะของการตั้งครรภ์ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่หญิงตั้งครรภ์ต้องทราบเกี่ยวกับโรคเหล่านี้ รวมทั้งวิธีป้องกันและรักษา สำหรับสามีก็ควรจะมีบทบาทในการป้องกันมิให้น่า

เชื่อจากผู้อื่นไปสู่ภรรยาและบุตร⁶ และจากข้อมูลที่ว่า วัยรุ่นที่ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์และไม่ได้ใช้วิธีการคุมกำเนิด เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 24.7 ในปี พ.ศ. 2561 เป็นร้อยละ 27.1 ในปี พ.ศ. 2562⁷ ซึ่งแสดงถึงโอกาสของการติดเชื้อในระยะตั้งครรภ์ที่เพิ่มขึ้น

ผลของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ต่อหญิงตั้งครรภ์และบุตร

หญิงตั้งครรภ์ที่มีการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์นั้นสามารถส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์ได้โดยการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในขณะตั้งครรภ์จะทำให้เกิดโรคแทรกซ้อนเหมือนกับคนทั่วไปคือ เกิดโรคมะเร็ง ตับอักเสบ อังเชิงกรานอักเสบเป็นหมัน เชื้อโรคสามารถติดต่อไปยังทารกในขณะตั้งครรภ์ เช่น ซิฟิลิส เอดส์ หรือติดเชื้อทางรกคลอด เช่น หนองใน ไวรัสตับอักเสบบี และเริม จะส่งผลกระทบต่อครรภ์คือ อาจจะทำให้เกิดแท้ง คลอดก่อนกำหนด ภูน้ำแตกก่อนกำหนด มดลูกอักเสบหลังจากคลอดบุตร และส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์ อาจทำให้ทารกเสียชีวิตตั้งแต่อยู่ในครรภ์ ทารกน้ำหนักตัวน้อย เยื่อปอดอักเสบ ปอดบวม พิกการทางสมอง ตาบอด หูหนวก และโรคตับ ดังนั้นก่อนการตั้งครรภ์จึงต้องมีการวางแผนชีวิตที่ปลอดภัยตามคำแนะนำขององค์การควบคุมโรคติดต่อ แนะนำให้หญิงตั้งครรภ์ตรวจหาโรคที่ติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เพื่อเป็นการป้องกันโรคที่เกิดจากพันธุกรรมและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์⁸

ภาวะแทรกซ้อนที่เกิดจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

วิธีป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนหรือผลข้างเคียงอันเนื่องมาจากการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ คือการตรวจคัดกรองเพื่อวินิจฉัยโรคในระยะเริ่มต้นและรีบให้การรักษา ทั้งนี้เพราะผู้ติดเชื้อในระยะแรกหลายรายมักจะไม่มีอาการหรือมีความผิดปกติ ภาวะแทรกซ้อนที่อาจพบได้ เช่น อาการปวด หรือมีก้อนบวมที่ใดก็ได้ในร่างกาย มีอาการเจ็บป็นๆ หายๆ ที่อวัยวะเพศ มีผื่นแดงที่ผิวหนังทั่วร่างกาย มีอาการเจ็บขณะมีเพศสัมพันธ์ มีอาการเจ็บ บวม แดงที่อวัยวะเพศ ปวดอังเชิงกรานหรือท้องน้อยเรื้อรัง มีฝีหนองที่ขาหนีบ ดวงตาอักเสบ ข้อมอักเสบ อังเชิงกรานอักเสบ จากการติดเชื้อในอังเชิงกราน มีบุตรยาก และโรคมะเร็งที่อวัยวะอื่นๆ เช่น โรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรคมะเร็งปากมดลูก หรือโรคมะเร็งทวารหนักในผู้ติดเชื้อเอชพีวี การติดเชื้อต่างๆ ในผู้ที่เป็โรคเอดส์ ตลอดจนการติดเชื้อของทารกในครรภ์ ในหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นโรค อันจะก่อให้เกิดอันตรายและ

ความผิดปกติความพิการแต่กำเนิดของทารกได้⁸

นอกจากนี้ปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ คือ การมีกิจกรรมทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ไม่ได้สวมใส่ถุงยางอนามัยชนิดลาเท็กซ์ และการมีเพศสัมพันธ์ทางช่องคลอดหรือทางทวารหนักกับผู้ที่เป็โรคหรือผู้ติดเชื้อมีข้อมูลการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงที่มีเพศสัมพันธ์เพียงครั้งเดียวกับผู้ชายที่มีเชื้อโกโนเรียหรือหนองในแท้โดยไม่สวมใส่ถุงยาง จะมีโอกาสติดเชื้อประมาณร้อยละ 70-80⁹

การสวมใส่ถุงยางอนามัยที่ไม่ถูกวิธี หรือมีการสวมใส่บ้างไม่สวมใส่บ้างนั้น เป็นการเพิ่มความเสี่ยงในการติดโรค¹⁰ นอกจากนี้ความเสี่ยงจะเพิ่มสูงขึ้นเป็นเงาตามตัว ตามจำนวนของคู่นอน ตามประวัติการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งเมื่อเคยเป็นโรคชนิดหนึ่งก็จะทำให้เกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อีกชนิดหนึ่งได้ง่ายขึ้น เช่น โรคเริม/โรคเริมที่อวัยวะเพศ กามโรค โรคซิฟิลิส หนองในแท้ โรคหนองใน หรือหนองในเทียม และมีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่มีเชื้อเอชไอวี กรณีนี้มีโอกาสที่จะติดเชื้อเอชไอวีเพิ่มสูงขึ้น การติดสุรา และ/หรือยาเสพติด ทำให้ความสามารถในการตัดสินใจแยแ่ง อันจะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้ การใช้เข็มฉีดยาร่วมกับผู้อื่นอาจทำให้เกิดการติดเชื้อเหล่านี้ได้ เช่น ไวรัสเอชไอวี หรือไวรัสตับอักเสบบี และเมื่อติดเชื้อแล้วก็สามารถแพร่กระจายเชื้อต่อโดยผ่านการมีเพศสัมพันธ์ได้อีกด้วย และในผู้หญิงวัยรุ่นซึ่งเซลล์บริเวณปากมดลูกยังเจริญไม่เต็มที่ จึงมีการเปลี่ยนแปลงของเซลล์ตลอดเวลา เซลล์ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้จะไวต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้โดยง่าย การติดเชื้อจากมารดาไปสู่ทารกนั้น พบได้ในการติดเชื้อหนองในแท้ หนองในเทียม เริม และกามโรค โดยมีการติดเชื้อได้ทั้งในขณะตั้งครรภ์และในขณะคลอด ทารกที่ติดเชื้อจะมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นตามมาก่อนข้างมากและอาจเสียชีวิตได้⁹ ดังนั้นหญิงที่ตั้งครรภ์จึงควรต้องได้รับการตรวจคัดกรองและรักษาโรคต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นอย่างเหมาะสม

การรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่เกิดจากการติดเชื้อแบคทีเรียสามารถรักษาได้ไม่ยาก ส่วนโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัสสามารถรักษาและควบคุมโรคได้ แต่มักจะไม่หายขาด หากตรวจพบว่าเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ขณะตั้งครรภ์ การรักษาที่เหมาะสมจะสามารถลดความเสี่ยงของการติดเชื้อไปสู่ทารกในครรภ์ได้โดยแนวทางการรักษา

มีต่อไป^{6,11}

1. การให้ยาปฏิชีวนะ เพื่อทำลายเชื้อแบคทีเรียและเชื้อพยาธิ เช่น หนองในแท้ หนองในเทียม ซิฟิลิส และทริโคโมแนส หรือการให้ยาด้านไวรัส ในกรณีที่เป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัส เช่น โรคเริม/โรคเริมที่อวัยวะเพศ โรคเอดส์ เป็นต้น แล้วแต่กรณี การให้ยาด้านไวรัสทำให้สามารถควบคุมการติดเชื้อเอชไอวีได้หลายปีถึงแม้ว่าเชื้อไวรัสเอชไอวีจะยังคงอยู่ในร่างกายและสามารถถ่ายทอดสู่ผู้อื่นได้ก็ตาม หากได้มีการสัมผัสกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีและเริ่มรับประทานยาภายใน 28 วัน ภายหลังจากสัมผัสผู้ติดเชื้อก็อาจสามารถหลีกเลี่ยงการติดโรคได้

2. งดมีเพศสัมพันธ์จนกว่าจะรักษาโรคหายแล้ว

3. การตรวจติดตามภายหลังการรักษา เพื่อความมั่นใจว่าหายจากโรคแล้วหรือไม่ หากไม่สามารถใช้ยาตามที่แพทย์สั่งได้ ควรปรึกษาแพทย์เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการรักษา

4. การป้องกันการติดเชื้อไปยังคู่นอน หากพบว่าเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ควรบอกให้คู่นอนคนปัจจุบันและคู่นอนในอดีตภายในช่วงเวลา 3-12 เดือนทราบ เพื่อเข้ารับการตรวจรักษาที่เหมาะสมต่อไป การกระทำความผิดจะช่วยลดการแพร่กระจายของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ โดยเฉพาะโรคซิฟิลิสและโรคเอดส์ จากการที่โรคต่างๆ ที่กล่าวมาติดต่อผ่านการสัมผัสทางเพศ ดังนั้นหากคู่นอนมีการติดโรคและไม่ได้ได้รับการรักษาที่เหมาะสม ถึงแม้ว่าตัวเองจะรักษาหายแล้วก็ตาม ยังมีโอกาสที่จะติดเชื้ออีกครั้งจากคู่นอนได้

บทบาทของพยาบาลในการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่มีการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์

บทบาทของพยาบาลที่มีต่อหญิงตั้งครรภ์ที่ติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้หญิงตั้งครรภ์มีสุขภาพที่ดี ปลอดภัยจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ อันเป็นผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางกายวิภาคและสรีรวิทยาในระหว่างการตั้งครรภ์ อาการจะมีความรุนแรงและมีผลคุกคามต่อชีวิตมารดาและทารกมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสาเหตุ ความเปลี่ยนแปลงทางปัจจัยสิ่งแวดล้อม หรือภาวะทางพันธุกรรม ดังนั้นพยาบาลจึงจำเป็นต้องมีหลายบทบาทด้วยกันดังนี้¹²

1. บทบาทผู้ประเมินปัญหาและวางแผนการพยาบาล พยาบาลมีหน้าที่รับผิดชอบซักประวัติการเจ็บป่วยโดยละเอียดและวางแผนการพยาบาล โดยซักประวัติให้

ครอบคลุม อาการสำคัญ ประวัติการเจ็บป่วยในปัจจุบัน ความผิดปกติระบบต่างๆ ของร่างกายที่จะบอกถึงสภาพ ความผิดปกติและภาวะแทรกซ้อนหรือภาวะเสี่ยงที่เกิดขึ้น ในระยะตั้งครรภ์ ได้แก่ ประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม แบบแผนการดำเนินชีวิต และแบบแผนสุขภาพ ตรวจร่างกายเพื่อหาความบกพร่องในส่วน โครงสร้างของร่างกายจากภาวะผิดปกติและภาวะแทรกซ้อน บันทึกผลการตรวจร่างกายและซักประวัติ วางแผนเพื่อให้ได้รับการตรวจวินิจฉัยโดยร่วมมือกับแพทย์ เก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยร่วมมือกับทีมดูแลรักษาสุขภาพ วางแผนการพยาบาล ที่ต่อเนื่องทั้งที่โรงพยาบาลและเมื่อกลับบ้าน และรายงานและ ส่งต่อตามความเหมาะสม เพื่อการรักษาพยาบาลที่ต่อเนื่อง

2. บทบาทผู้ให้การดูแล การตั้งครรภ์ที่มีภาวะโรค ติดต่อทางเพศสัมพันธ์ถือเป็นการตั้งครรภ์ที่เสี่ยงต่ออันตรายสูง ทำให้ทารกในครรภ์มีโอกาสตายหรือได้รับเชื้อเป็นอันตรายได้ ทั้งระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด หรืออาจมี ความพิการ ความก้าวหน้าทางด้านการดูแลในระยะตั้งครรภ์ นอกจากจะช่วยลดอัตราการตายแล้วยังช่วยให้ทารกมีชีวิตรอด มีสุขภาพดี ด้วยเหตุนี้การดูแลหญิงตั้งครรภ์ จึงมุ่งเน้นที่จะดูแล ให้การตั้งครรภ์และการคลอดเป็นไปอย่างปกติเพื่อส่งเสริมให้มี พัฒนาการที่ดีของทารกในครรภ์และได้ทารกที่มีคุณภาพ พยาบาลจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความชำนาญเพื่อความปลอดภัย ของมารดาและทารกในครรภ์ โดยควรตระหนักในเรื่องการ ป้องกันมารดาและทารกในครรภ์จากอันตรายทางด้านสรีรวิทยา ที่อาจเกิดขึ้นจากผลกระทบ ของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ พยาบาลต้องทราบและเข้าใจถึงผลกระทบของโรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์ที่มีต่อการตั้งครรภ์ และผลของการตั้งครรภ์ที่ กระทบกระเทือนหรือมีอิทธิพลต่อโรค ต้องประเมินและใช้ ความชำนาญในการดูแล ได้แก่ สอนวิธีการทำความสะอาด อวัยวะสืบพันธุ์ การใช้ผ้าอนามัยและทิ้งในที่ไม่แพร่กระจายเชื้อ และดูแลช่วยเหลือหญิงตั้งครรภ์และครอบครัวให้ปรับตัวต่อ ภาวะกดดันต่างๆ ที่เกิดขึ้นใน ระหว่างตั้งครรภ์ บางครั้งหญิง ตั้งครรภ์อาจเผชิญต่อปัญหาหลายๆ อย่าง เช่น ข้อจำกัดของ การทำงาน หรืออาจรู้สึกว่าการตั้งครรภ์นั้นเป็นภาระมากกว่าที่ จะเป็นความรู้สึกยินดี อาจรู้สึกกลัว พยาบาลสามารถช่วยเหลือ โดยกระตุ้นให้แสดงออกถึงความรู้สึกและให้ความสนใจ กระตุ้น ให้เกิดความร่วมมือในการรักษาพยาบาล และให้ความรู้แก่ ครอบครัวหรือสมาชิกของครอบครัว รวมทั้งการให้กำลังใจ

3. บทบาทผู้สอนในปัจจุบันบทบาทพยาบาลจะเน้น

การส่งเสริมและการป้องกันโรคร่วมกับการรักษาพยาบาล มากกว่าการรักษาพยาบาลผู้ที่มีอาการเจ็บป่วย ซึ่งเป็นการแก้ ปัญหาที่ปลายเหตุ บทบาทพยาบาลที่สำคัญที่สุดในการ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยของมารดาและทารกในครรภ์ก็คือ การสอน ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งใน บทบาทอิสระของพยาบาล ซึ่งการสอนเป็นการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของมารดาและ ทารกในครรภ์ และลดอัตราการตายของทารกในครรภ์ เพราะ การสอนเป็นการเพิ่มพูนความรู้ในการปฏิบัติตนของหญิง ตั้งครรภ์ให้สามารถดูแลตนเองได้อย่างเหมาะสมตาม สถานการณ์ที่เกิดขึ้น ในการสอนจะต้องนำความรู้เกี่ยวกับ หลักการเรียนรู้และวิธีการสอนมาใช้ในการแนะนำแก่หญิง ตั้งครรภ์และครอบครัว โดยประเมินความต้องการการเรียนรู้ของ หญิงตั้งครรภ์และครอบครัว วางแผนการสอน ให้การสอนเป็น กลุ่มหรือรายบุคคลตามความเหมาะสม และประเมินผลการสอน

ในบทบาทผู้สอนของพยาบาลนั้น ต้องแนะนำวิธีการ ปฏิบัติตัวของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์¹³ ได้แก่ ต้องรักษาอย่างรวดเร็วเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อโรค แจ่มแจ้งให้ทราบว่าป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เพื่อจะได้ ป้องกันไม่ให้แพร่เชื้อไปสู่คนอื่น รักษาอาการ และปฏิบัติตาม คำแนะนำของแพทย์อย่างเคร่งครัด หลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ หรือการสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง เพื่อป้องกันไม่ให้อาการ อักเสบลุกลาม งดดื่มแอลกอฮอล์ ของมีเมาทุกชนิด ไม่ควรซื้อ ยามารักษาเอง ควรปรึกษาแพทย์เพื่อให้ได้รับการรักษาที่ถูกต้อง

4. บทบาทผู้ประสานงาน บทบาทผู้ประสานงานกับ ทีมสุขภาพเป็นบทบาทหนึ่งของพยาบาลเพื่อให้การรักษา พยาบาลเป็นไปตามแผนและการบริหารจัดการให้เกิดความ เรียบร้อย ทั้งนี้เพราะพยาบาลเป็นผู้ซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับหญิง ตั้งครรภ์มากที่สุดและเป็นผู้ให้บริการสนองตอบความต้องการ ดังนั้นเพื่อสนองตอบความต้องการดังกล่าว การประสานงาน ในทีมสุขภาพจึงเป็นงานที่พยาบาลต้องรับผิดชอบและปฏิบัติ ให้สำเร็จเพื่อบรรลุเป้าหมายของทีมสุขภาพ

5. บทบาทผู้เปลี่ยนแปลง พยาบาลต้องมีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ มีความมานะพยายาม รู้จักกาลเทศะ มีทักษะ ในการสร้างสัมพันธภาพเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของหญิงตั้ง ครรภ์ให้มีคุณภาพ¹⁴ และสามารถปรับตัวต่อภาวะวิกฤตได้ และมีความสุข เช่น หญิงตั้งครรภ์ที่เป็นซิฟิลิส หลังคลอด ปรากฏว่าบุตรพิการ รู้สึกเสียใจมาก อับอาย และปรับตัวต่อ บทบาทการเป็นมารดาไม่ได้ ไม่ยอมอุ้มบุตร พยาบาลต้องใช้ กระบวนการพยาบาลเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยเริ่มต้น

จากการประเมินสภาพความเครียด โศกของมารดา และเว้นระยะให้มารดาได้ผ่อนคลายความเครียด ความเสียใจ และยอมรับสภาพความจริงที่เกิดขึ้น จากนั้นดำเนินการพยาบาลโดยการอุ้มบุตรมาให้มารดาสัมผัส และให้มารดาลองทำดูเป็นการสาธิตย้อนกลับ โดยให้สามีและญาติมีส่วนร่วมด้วย และติดตามประเมินคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาลว่าได้ผลดีไม่น้อยเพียงใด หากไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้พยาบาลต้องเริ่มต้นและปรับแผนใหม่จนกว่ามารดาจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น

6. บทบาทด้านบริหารจัดการ การบริหารจัดการเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้การตัดสินใจและแสดงออกถึงความเป็นผู้นำเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกัน ให้หญิงตั้งครรภ์ได้รับการพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การมอบหมายงานแก่บุคลากรตามความสามารถ เพื่อให้หญิงตั้งครรภ์ได้รับการแก้ปัญหาและ ตอบสนองความต้องการ การวางแผนและร่วมมือในการให้การศึกษาอบรมแก่บุคลากร เพื่อให้หญิงตั้งครรภ์ได้รับการดูแลที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย การให้หญิงตั้งครรภ์ได้รับการรักษาครบถ้วนตามแผน รายงานอาการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ก่อนและภายหลังการรักษาพยาบาล นิเทศและประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาลที่ให้แก่หญิงตั้งครรภ์ ร่วมให้การพยาบาลเพื่อสังเกต ให้ความอบอุ่นใจ หรือเพื่อนิเทศ สอน แนะนำบุคลากรให้ ปฏิบัติได้ถูกต้อง ส่งเสริมให้มีการฟื้นฟูสภาพของหญิงตั้งครรภ์ นิเทศ และประเมินผลการสอน และตรวจเยี่ยมเพื่อประเมินสภาพร่างกาย และจิตใจ ความก้าวหน้าของการรักษาพยาบาล และสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวหญิงตั้งครรภ์

7. บทบาทผู้วิจัย การดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่มีโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ นอกจากการมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีแล้ว ต้องเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มในการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ซึ่งต้องอาศัยการวิจัยเพราะการวิจัยเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาการปฏิบัติการพยาบาลและการบริหารงานพยาบาลให้มีประสิทธิภาพ พยาบาลจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ อย่างเป็นระบบ โดยให้การพยาบาลอย่างเป็นระบบและเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาล ใหม่ๆ ที่ทดลองปฏิบัติกับหญิงตั้งครรภ์และทารกในครรภ์ เขียนคำสั่งการพยาบาลเป็นหลักฐานและเก็บไว้ใช้ประโยชน์ เป็นข้อมูลเพื่อการวิจัยกระทำหรือร่วมมือในการทำวิจัย ศึกษางานวิจัยต่างๆ และนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการพยาบาล และนำผล

การวิจัยมาใช้ปรับปรุงงาน

8. บทบาทด้านการป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค เมื่อเข้ามารับการตรวจรักษาในโรงพยาบาล บุคคลแรกที่พบคือ พยาบาล ซึ่งจะทำหน้าที่หลายประการ รวมถึงบทบาทการป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อไปสู่ ผู้อื่น และจากผู้อื่นมาสู่หญิงตั้งครรภ์ โดยใช้เทคนิคต่างๆ ทางกรพยาบาล ได้แก่ การล้างมือฟอกสบู่ทุกครั้งก่อนและหลังให้การพยาบาล ปฏิบัติการพยาบาลต้องใช้หลักสะอาดปราศจากเชื้อ การให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในการป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อ ในการป้องกันแพร่กระจายของเชื่อนั้น นอกจากตัวพยาบาลเองแล้ว ยังต้องคำนึงถึงการปฏิบัติตัวของหญิงตั้งครรภ์เกี่ยวกับกรรมวิธีเพศสัมพันธ์ หากไม่แน่ใจว่ามีความปลอดภัยเพียงพอ การมีสามีหรือภรรยาคนเดียว ไม่เปลี่ยนคู่นอน การสวมถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันโรค แต่อาจจะ ไม่สามารถป้องกันโรคเริมหรือหูด โดยเฉพาะบริเวณที่ถุงยางคลุมไม่ถึง

9. บทบาทผู้ให้คำปรึกษา บทบาทนี้มีความสำคัญมากสำหรับพยาบาลที่ให้การดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม พยาบาลต้องแสดงบทบาทผู้ให้คำปรึกษาเพื่อช่วยให้หญิงตั้งครรภ์ใช้กระบวนการแก้ปัญหาในการที่จะรับรู้และจัดการกับภาวะดังกล่าว สามารถปรับตัวให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างหญิงตั้งครรภ์ ครอบครัว และทีมสุขภาพ การให้คำปรึกษาจะช่วยประคับประคองอารมณ์ จิตใจ และจิตวิญญาณ โดยส่งเสริมให้หญิงตั้งครรภ์มีสติรับรู้ เกิดปัญญาในการเผชิญปัญหาด้วยความเข้าใจ รวมถึงการสร้าง ความตระหนักในการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ช่วยลดพฤติกรรมเสี่ยงและลดอัตราการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้

ดังนั้นพยาบาลจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในหญิงตั้งครรภ์ โดยการสร้างปฏิสัมพันธ์กับหญิงตั้งครรภ์ เพื่อความเข้าใจและความร่วมมือในการให้ข้อมูล และการร่วมวางแผนการรักษาพยาบาล นอกจากนี้บทบาทพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนยังเป็นการสำคัญในการช่วยส่งเสริมความตั้งใจในการป้องกันโรคติดต่อ ทางเพศสัมพันธ์แก่หญิงตั้งครรภ์ได้¹⁵

บทสรุป

หญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัว สังคม และ ประเทศชาติ และที่สำคัญส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์ พยาบาลซึ่งเป็นบุคลากรสำคัญที่ต้องให้การดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีบทบาทหลายประการด้วยกัน ตั้งแต่บทบาทผู้ประเมินปัญหาและวางแผนการพยาบาล ผู้ให้การดูแล ผู้สอน ผู้ประสานงาน ผู้ให้คำปรึกษา ผู้เปลี่ยนแปลง ผู้วิจัย การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ และด้านบริหารจัดการ เพื่อช่วยให้หญิงตั้งครรภ์ได้รู้จักการป้องกัน ฟื้นฟูสุขภาพตนเอง จากการติดเชื้อ ไม่ให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อโรคไปสู่ผู้อื่น ทำให้หญิงตั้งครรภ์และทารกไม่เกิดอันตรายหรือมีอันตรายน้อยที่สุด และเพื่อให้หญิงตั้งครรภ์ได้รับการดูแลแบบองค์รวม สามารถดูแลตนเองได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

References

1. Royal Academy Dictionary of the Royal Institute of Thailand. Sexually transmitted diseases. Bangkok: Nanmeebooks Publications Company Limited; 1999. (in Thai)
2. Chinnahiran K, et al. Situation of sexually transmitted diseases. In: Kongkrerkkiat N, Kittiyaowamal R, and Daengsa-ad E. Editors. Guidelines for the treatment of sexually transmitted diseases 2015. Bangkok: Aksorn Graphic and Design Publishing Ltd.; 2015. (in Thai)
3. Chaithongwongwattana T, and Limpongsanurak S. Sexually transmitted diseases. In: Niruttisat S, et al. Editors. Gynecology (4thed.). Bangkok: Chulalongkorn University; 2004. (in Thai)
4. Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health. Annual epidemiological surveillance report 2019. Bangkok: Canna Graphic Limited; 1999. (in Thai)
5. Charoenwattanachokchai A, and Rojanapitthayakorn W. National Guidelines "The elimination of congenital syphilis in Thailand 2015". Bangkok: Aksorn Graphic and Design Publishing Ltd.; 2015. (in Thai)
6. Thongsong T. Sexually transmitted diseases in pregnant women. Obstetrics (Board Examination). 5thed. Bangkok: PB Foreign Book Center; 2012. (in Thai)
7. Bureau of Reproductive Health, Department of Health. Teenage pregnancy situation. Nonthaburi: Bureau of Reproductive Health, Department of Health; 2019. (in Thai)
8. Bureau of AIDS, Tuberculosis and Sexually Transmitted Diseases, Department of Disease Control, Ministry of Public Health. Guidelines of treatment in STI 2015. Bangkok: Aksorn Graphic and Design Publishing; 2015. (in Thai)
9. Department of Disease Control, Ministry of Public Health. Short-term training course "Preventive care and sexually transmitted disease control". Nonthaburi: Department of Disease Control, Ministry of Public Health; 2007. (in Thai)
10. Workowski KA, and Bolan GA. Sexually transmitted diseases treatment guidelines. Morbidity and Mortality Weekly Report. 2015; 64(3): 1-140.
11. Queenan JT, Spong CY, and Lockwood CJ. Protocols for high-risk pregnancies: An evidence-based approach. 6th ed. New Jersey: Wiley-Blackwell; 2015.
12. Faculty of Nursing, Sukhothai Thammathirat Open University. Documents of Nursing care the family and midwifery, Units 1-6. 8thed. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University Press; 2011. (in Thai)
13. Department of Disease Control, Ministry of Public Health. Guide to counseling of sexually transmitted diseases. Bangkok: Religion Printing House; 2004. (in Thai)
14. Auvenshine MA, and Enriquez MG. Comprehensive maternity nursing: Perinatal and women's health. Portland: Jones & Bartlett Publishers; 1990.
15. Suwan J, Junprasert S, and Homsin P. Development on intention and behavior of sexually transmitted diseases among Thai Army Recruits in Nakornratchasima Province. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2017; 18(1): 237-242. (in Thai)